

Hart&ziel

'Niet alleen met mijn hoofd bezig zijn'

8

'Ik merkte dat ik aan het bidden was'

Agnost Tim Hofman wil graag Preek van de Leek doen

Programmamaker Tim Hofman: 'Religie kan een mooie inspiratiebron zijn.'

foto: Jesje Velling

Het begon met een whatsappje op 14 januari: 'Tim Hofman hier: ik dacht laten we eens een afspraak maken voor de Preek van de Leek!' Zijn bericht kwam niet zomaar uit de lucht vallen...

Wilfred Scholten

Via Facebook hadden we de oproep geplaatst wie we als Protestantse Kerk Amsterdam eens moesten vragen voor de Preek van de Leek, na de succesvolle serie van november vorig jaar met Sigrid Kaag, Duncan Stutterheim en Joris Bijdendijk. Bij de namen die spontaan

vielen, was ook die van programmamaker Tim Hofman (1988) van BNNVara. Bekend van onder meer de tv-programma's Spuiten en slikken, maar ook van het gevoelige Over mijn lijk waarin jongeren die ongeneeslijk ziek zijn, vertellen over hun naderende dood. Op internet maakt hij documentaires onder de naam BOOS waarin hij mensen die maatschappelijk in de knel zijn geraakt, helpt om hun recht te halen. Zekerheid

dat hij de Preek van de Leek mag doen, is er nog niet. In september wordt er definitief over beslist. Hij staat wel hoog op de groslijst. Een gesprek dus als een soort open sollicitatie. Appje terug: 'Top. Zin in!'

Praatje

Vanwege corona en omdat hij het zo druk heeft, bellen we. Vraag van Tim aan de interviewer: 'Jij bent gelovig?' 'Jazeker.' 'Nou fantastisch toch, dat er een hierna maals is en iemand om je geeft. Ik herken dat warme gevoel wel hoor.' 'Denk je nooit: wie weet?' 'Ik weet helemaal niets. Ik wil mezelf

wel horen lullen op mijn sterfbed hoor. Voor nu denk ik: religie kan een mooie inspiratiebron zijn en een hele leuke.''

Trillend op de preekstoel

'Maar ik geloof het gewoon niet!' Hij noemt zich daarom agnost. Maar toen hij veel samen deed met Gert-Jan

Segers van de ChristenUnie, ontdekte hij dat ze best vaak op hetzelfde standpunt uitkwamen. Dat verbaasde hem. 'Ik denk dan: je kunt mij dus ook in een volle kerk zetten en een praatje laten houden. Ik vind het een leuke uitdaging.' 'Ho ho, een preek is geen praatje. Klinkt wel erg oneerbiedig.' 'Praatje of preek... Oké, dat is het probleem met jullie christenen altijd: zo dogmatisch! Nee, geintje hoor.' 'Een preek is geen speech. De deelnemers aan Preek van de Leek staan vaak trillend op de preekstoel. Hoe ervaren ze ook zijn, het is kennelijk toch iets anders.'

Lees verder op pagina 2

Online kerkdienst trekt nieuw publiek

Uitslag onderzoek kerk in coronatijd

Wilfred Scholten

De online kerkdiensten van de wijkkerken van de Protestantse Kerk Amsterdam, die deels in coronatijd zijn gestart, zijn een groot succes. Naast de trouwe kerkbezoekers trekken de online vieringen ook mensen aan die anders niet of nauwelijks naar de kerk gaan. Dat blijkt uit een representatief onderzoek van MediaTest onder een kleine 400 kijkers in opdracht van de Protestantse Kerk Amsterdam.

Een kwart van de kijkers naar de online vieringen, die via Kerkgemist of YouTube worden uitgezonden, 'bezoekt' op deze manier vaker een kerkdienst dan voor de coronacrisis. Van de kijkers die geen actief lid van een kerk zijn, zegt tien procent het een mooie manier te vinden om - soms voor het eerst - in aanraking te komen met kerk en geloof.

Opname van een streamingdienst in de Westerkerk

Digitale kerk blijvende loot

'Het betekent dat de online kerkdiensten een appellerende functie hebben, zelfs voor niet-kerkgangers', zegt Gijsbert Sierstema, lid van het dagelijks bestuur van de Protestantse Kerk Amsterdam. 'Terwijl dat het oorspronkelijke doel niet is, vind ik het een mooi neveneffect. Als meer mensen, binnen en buiten Am-

sterdam, bereikt worden met wat waardevol is in het geloof, is dat een prachtig resultaat van de digitale kerk.'

Kijken op later tijdstip

De reguliere kerkgangers die door het coronavirus op zondagmorgen niet naar de kerk konden gaan, waarderen het zeer dat kerken al snel overgingen op het streamen van de diensten. De meesten (58%) kijken de uitzendingen live, terwijl 40 procent (bijna) altijd op een later moment de dienst terug kijkt. De kerkgang is zodoende flexibeler geworden.

Steuntje in de rug

Ruim 20 procent van degenen die niet regelmatig naar kerkdiensten gaan, zegt dat ze meer belang zijn gaan hechten aan kerk en geloof dan voor COVID-19 de kop op stak. Bij de reguliere kerkgangers is dat 13 procent. Het online uitzenden van kerkdiensten voldoet dus aan een grote behoefte. Gijsbert Sierstema: 'Kerken zijn snel overstapt naar online diensten en dat is een succes gebleken. Een compliment aan al die vrijwilligers die dit mogelijk hebben gemaakt. Het geloofsleven heeft daardoor ook in deze moeilijke

tijd een steuntje in de rug gekregen en gegeven!'

Gebrek aan ontmoeting

De preek, de muziek en de zegen van de dominee worden het meest gewaardeerd, maar de onderlinge betrokkenheid en het gemeenschapsgevoel krijgen minpunten. Want dat is wat de meeste respondenten missen: de fysieke ontmoeting, ook na afloop, zoals het koffiedrinken. De meeste kerkgangers (79%) willen daarom graag weer naar de kerk als dat weer kan. Vooral veel ouderen snakken ernaar,

juist voor die onderlinge ontmoeting. Toch wil 50 procent van de online-kerkbezoekers dat het streamen van de vieringen blijft doorgaan, ook na corona. Van alle kerkgangers zegt ruim 20 procent het een voordeel te vinden dat ze ook eens een virtueel kijkje kunnen nemen bij een andere kerk, waar ze niet zo snel zouden binnenstappen. 'Dat betekent dat we online present

Vragen beantwoorden tijdens de dienst

moeten blijven, ook nadat het virus is uitgebannen. Een signaal dat we als kerkbestuur oppakken', aldus Sierstema.

Het kan altijd beter

De uitkomsten van het onderzoek zijn positief, maar er is ook kritiek. Het kan altijd beter. Kijkers geven aan dat ze de camerabeelden soms te statisch vinden en weinig afwisselend. Ook vinden ze dat de vieringen korter mogen zijn dan de fysieke kerkdiensten, thuis ben je toch sneller afgeleid. Een belangrijk punt van kritiek is het gebrek aan interactie. Waarom niet gebruik maken van de chat om voorbeden te doen of vragen te stellen en te laten beantwoorden tijdens de dienst? Hier kan de kerk nog wel een creatieve slag maken, vindt men.

De conclusies en aanbevelingen worden zeker opgepakt. Gijsbert Sierstema: 'Deze resultaten zijn zeer bemoedigend. Daar kunnen we ons voordeel mee doen. De digitale kerk lijkt een nieuwe en blijvende loot aan de stam van onze kerk te zijn geworden.'

Agnost Tim Hofman wil graag Preek van de Leek doen

Vervolg van pagina 1

'Dat snap ik. Ik weet niet of ik er trillend sta, maar het is inderdaad hoogdravender. Het lijkt me leuk om toch raakvlakken te zoeken tussen jullie kerkgangers en mijzelf. Jullie zijn in Amsterdam best progressief, toch? Het is geen Urk. Maar ik heb ook een boodschap van liefde en zingeving. En een opvatting over ethiek: wat is goed en fout. Dat wil ik graag met jullie delen.'

David en Goliath

Hoewel zijn ouders allebei uit een rood, Rotterdams, niet religieus milieu kwamen, stuurden ze Tim wel naar de christelijke basisschool en de Bijbelklas. Zodoende kent hij alle verhalen uit het boek van binnen en van buiten, zegt hij. Tot zijn twaalfde was hij een gelovig jongetje, maar daarna twijfelde hij over het bestaan van God. Als tiener werd hij agnost. 'Al betrapte ik me er onlangs op dat ik aan het bidden was. Ik heb iets naars meegemaakt in mijn privéleven

en na drie seconde dacht ik: oh ja, het systeem uit mijn jeugd. Grappig dat het op zo'n moeilijk moment de kop weer opstak.'

'Je kent de Bijbelverhalen dus. Heb je er al een op het oog voor een mogelijke Preek van de Leek?'

'Daar wil ik werk van maken, ik ga er eens goed voor zitten. Ik ga op zoek naar een verhaal waarmee ik aansluiting kan vinden met de mensen en de actualiteit, wat er op dit moment in de wereld gebeurt. Waar ik heel warm van word is het verhaal van David en Goliath. Dat zeiden we regelmatig bij opnames van BOOS, bij figuren die tegen de macht streden: het lijkt wel David tegen Goliath. Dat is ook het thema dat ik als kind had: bij autoriteit en macht heb ik me nooit comfortabel gevoeld.'

'Jij voelt je dan David?'

'Nee, ik niet, maar Nemr van 9 jaar uit Irak wel. Hij dreigde ons land uit gesoedemieterd te worden, omdat zijn land

van herkomst weer veilig zou zijn. Dan ga ik in het team van David zitten. Ik heb zelf geen pretentie een David te zijn.'

'In Over mijn lijk komen veel vragen voorbij over leven, dood en zingeving.'

Ik heb een boodschap van liefde en zingeving

Ben je daar dan ook mee bezig?'

'Op mijn 14e ben ik door een auto geschipt, het is een wonder dat ik het er levend vanaf bracht, dat vond de ambulancebroeder ook. Hij zei: "Je hebt

een engeltje op je schouder." Mijn reactie was meteen: "Dat kan niet, want ik geloof niet in engelen." Terwijl het wel duidelijk was dat iemand mij wilde sparen, anders kan ik het niet verklaren. Ik heb daar achteraf problemen mee gehad, die zich uitte in angsten en depressies. Daar ben ik gelukkig overheen gekomen. Daardoor kan ik dat programma ook maken, hoewel het niet te dichtbij moet komen. Het is rauw. Jongeren van 20 tot 30 jaar die zulke vreselijke dingen meemaken. Ik moet soms dingen loslaten, anders is het niet te doen.'

'In die uitzendingen zeggen (niet-gelovige) jongeren vaak: "ik geloof dat ik straks naar een mooie plek ga." Ze hebben het idee: er is meer. Herken je dat?'

'Het kan een geruststellende gedachte zijn, dat is fantastisch toch. Dat heeft niets te maken met dogmatische religie. Ik weet het voor mezelf niet, maar ik moet nog zien hoe ik erover denk als

ik dood ga, ik hoop pas over een jaar of zeventig'.

'Als je straks misschien op de preekstoel staat, wat voor boodschap zou je willen meegeven?'

'Ik ga natuurlijk de Bijbel aanhalen, maar ik ga ook proberen, omdat ik weet dat het kan, te laten zien dat iemand die niet gelooft, niet religieus is en vrij progressief is, een boodschap van liefde kan brengen. Ik vind dat een mooi idee. Dat vind ik er leuk aan. En er mag toch ook wel gelachen worden?'

'Dat mag hoor.'

'Dat zou prettig zijn. Ik zou willen laten zien dat je prima op hetzelfde punt kunt uitkomen, ondanks het verschil van startpunt.'

De Preek van de Leek wordt dit jaar gehouden op zondag 8, 15 en 22 november om 17.00 uur in de Doopsgezinde Kerk aan het Singel.

Jong duo neemt het roer over

'Door corona wordt de rol van de kerken steeds belangrijker'

Wilfred Scholten

De Protestantse Kerk Amsterdam heeft een nieuwe voorzitter. Beter gezegd: twee nieuwe voorzitters. En ze zijn nog jonger dan het gemiddelde kerklid ook. De benoeming van de dertigers Hendrik-Jan Overmeer (35) en Roel van Marle (32) lijkt een PR-stunt, maar is een teken van ambitie.

'We zijn er als kerk al 2000 jaar en we willen er de komende 2000 nog steeds zijn', aldus Hendrik-Jan. Zijn collega-voorzitter Roel vult aan: 'Als je klaar wilt zijn voor de toekomst, moet je ook mensen neerzetten die de toekomst zijn.'

Geen vergadertijgers

Op 26 mei werden ze door de Algemene Kerkenraad benoemd, midden in coronatijd. Sinds die tijd spreken ze elkaar en de andere bestuurders vooral via het computerscherm. Ook dit interview vindt plaats door middel van videobellen. Op afstand van elkaar, maar wel zo efficiënt. Allebei hebben ze een druk leven, zijn actief in VVD (Hendrik-Jan) of CDA (Roel), hebben een verantwoordelijke baan in de communicatie en het goeddoelenwerk. Hendrik-Jan is directeur van het vrijwilligersplatform Deedmob en Roel werkt bij de Gasunie waar hij zich richt op de energietransitie van Nederland. Hoe jong ook, ze hebben veel ervaring met vergaderen. 'Maar we zijn geen vergadertijgers: we vergaderen niet om het vergaderen.' Het gerucht gaat dat de kerkenraad al behoorlijk strak wordt geleid. Roel, onderkoeld: 'Is dat een compliment of een verwijt?'

De gedachte achter het gedeelde voorzitterschap is dat ze zo slagvaardiger kunnen opereren en dat de verantwoordelijkheid niet op de schouders van een persoon terecht komt. Hendrik-Jan is meer van de contacten naar buiten toe, terwijl Roel zich meer richt op de interne zaken, zoals de wijkgemeenten en pioniersplekken.

De twee nieuwe voorzitters van de Protestantse Kerk Amsterdam: Roel van Marle (l) en Hendrik-Jan Overmeer.

Kijken in bad

Bovendien vertegenwoordigen ze twee stromingen binnen de protestantse kerk. Hendrik-Jan komt uit de wat meer liberale, vrijzinnige hoek van de Westerkerk, terwijl Roel in de kerkbanken van de wat meer orthodoxe Jeruzalemkerk te vinden is. Maar ze willen van dit onderscheid weinig weten. 'Ik vind Hendrik-Jan helemaal niet vrijzinnig', zegt Roel. 'Ik weet niet of ik hem daarmee een plezier doe, maar hij vertelde me dat hij 's avonds altijd bidt en dan denk ik: mooi, dat spirituele herken ik meteen. Ik ga ook net zo goed naar een cantatedienst in de Wester of een vesper in de Oude Kerk.'

Hendrik-Jan: 'Of die labels kloppen, weet ik niet,

dat is misschien een generatiedingetje. Ik zit niet in een hokje. We beleven ons geloof op onze eigen manier. Vrienden van mij kijken de dienst in deze tijd terug in bad. Ze zijn niet minder met geloof bezig, maar anders. Dat is het mooie van de Protestantse Kerk Amsterdam: die is zo breed, alle stromingen van het geloof worden er in vertegenwoordigd. Dat geldt ook voor de voorzitters.'

Godsvruchtig mens

Voordat ze samen aan de klus begonnen, kenden ze elkaar niet. Pas bij hun bevestiging bleek dat ze gemeenschappelijke vrienden hadden. Inmiddels hebben ze alweer wat vergaderingen achter de kiezen, wat vinden ze eigenlijk goed aan elkaar?

Hendrik-Jan: 'Ik vind Roel een godsvruchtig mens. Dat is ook te zien in de manier waarop hij de vergaderingen leidt. Hij zegt niet zomaar iets en kan heel goed luisteren.' Roel: 'Hendrik-Jan is heel verstandig, hij weegt dingen goed af en is fijngevoelig. Bovendien iemand die bereid is op zichzelf te reflecteren, wat hem heel toegankelijk maakt.' Ze zijn zo aardig voor elkaar, hebben ze al ruzie gemaakt? Het is even stil. 'Nou ruzie', zegt Hendrik-Jan. Hij wilde bij hun benoeming met een persbericht naar buiten, voor Roel hoefde dat niet. Hij vond het maar ijdeltuiterij. Gewoon aan de slag gaan, punt uit. Hendrik-Jan, lachend: 'Dan zie je toch dat ie gereformeerd is...'

Digitale presentatie

Ze willen niet meteen hun stempel drukken op de koers van de Protestantse Kerk Amsterdam. Eerst eens 100 dagen de tijd nemen om mensen en besturen te leren kennen. Noem het hun 'witebroodsweken'. Wat hen meteen al opvalt, is de 'kracht en vitaliteit' van de wijkgemeenten om in deze tijd over te schakelen op een digitale presentatie. 'Daar ben ik door verrast', zegt Roel. Terwijl Hendrik-Jan aangenaam getroffen is door de grote professionaliteit van het instituut. 'Het is echt een grote club. 18 wijkgemeenten en 11 pioniersplekken. Als ik dat tegen vrienden vertel, zijn ze onder de indruk'. Roel: 'We zijn ons ervan bewust waar we staan als kerk. We zijn bezig met vernieuwing, met de website *Keep the Faith* en er is een stadspredikant die zich actief mengt in het debat in de stad. Allemaal zaken om trots op te zijn.'

Meegroeien

COVID19 heeft de wereld veranderd en ook de kerk. Hoe kijken de nieuwe voorzitters daar tegenaan? 'Door corona wordt de rol van de kerken steeds belangrijker', antwoordt Hendrik-Jan. 'Mensen stellen vragen als "waarom ben ik hier?" Er wordt nagedacht over de snelheid van het leven, de consumptiemaatschappij en wat kan ik voor de ander betekenen? De kerk kan daarbij helpen en mensen de vrijheid geven op hun eigen manier het geloof te belijden. Of het nu een kerkdienst is of een online viering, het aansteken van een kaarsje of een bijeenkomst met een pionier.'

'Er staat veel op het spel'

Symposium over online vrijheid en privacy

Harmen Brethouwer

Bijna te laat was de titel van een illegaal pamflet in de Tweede Wereldoorlog, geschreven door dominee Jan Koopmans. Een symposium in de Noorderkerk herhaalt zijn oproep om op te staan voor kwetsbaren. Ook - of juist - in het digitale tijdperk.

In maart dit jaar was het 75 jaar geleden dat Jan Koopmans in Amsterdam om het leven kwam door een verdwaalde kogel, afgevuurd tijdens de executie van dertig verzetsstrijders. Een ironische en tragische dood, want hij keek op dat moment toe vanuit zijn onderduikadres. Daar verbleef hij vanwege zijn hulp aan Joden en verzet tegen de nazi's.

'Koopmans zag al vroeg dat Joodse Nederlanders uitgesloten dreigden te worden', zegt Paul

van Trig, voorzitter van de kerkenraad van de Noorderkerk. 'Vandaag de dag stellen technologische ontwikkelingen aan ons de vraag hoe het zit met de bescherming van de vrijheid en privacy van bevolkingsgroepen. Want we zien dat autoriteiten digitale systemen kunnen inzetten om mensen in de marge te drukken. Onze predikanten willen graag aandacht geven aan het leven en de boodschap van Koopmans. Hij is niet van ons alleen, maar een dominee van de stad. Daarom organiseren we op donderdag 29 oktober een symposium voor een breed publiek in de Noorderkerk.'

Massale dataverzameling

Lonneke van der Velden is een van de sprekers in oktober. Als lid van onderzoekscollectief DATACTIVE verdiept ze zich onder meer in hoe burgers zich beschermen tegen massale dataverzameling. Daarnaast is Van der Velden bestuursvoorzitter bij burgerrechtenorganisatie *Bits of Freedom*. 'Onze wereld hangt aan elkaar van digitale formulieren en identificatietechnieken', zegt ze. 'Bijna dagelijks vullen we in wie en waar we zijn en wat we doen.'

Achteloos vertrouwen

Publieke instanties gebruiken digitale identificatie en algoritmes om burgers in kaart te brengen, zegt de onderzoeker. 'Men vertrouwt er achteloos op dat die systemen werken, dat ze helpen om problemen op te lossen en dat de gegevens kloppen.' Toch gaat het volgens haar geregeld mis. 'Denk aan de registratie van dubbele nationaliteit door de Belastingdienst en de ophef over fraude-opsporingssysteem SyRI. Buitenlandse inlichtingendiensten gebruiken apps om mensenrechtenactivisten te bespioneren.'

Volgens Paul van Trig trekt het symposium daarom niet zomaar een parallel tussen het heden en de situatie tijdens WOII. 'Er staat veel op het spel. Ook in de tijd van Jan Koopmans dachten veel mensen dat het zo'n vaart niet zou lopen. Als kerk willen we het gesprek hierover mogelijk maken.' Van der Velden: 'Als het gaat om onze online vrijheid en privacy is het op veel vlakken al bijna te laat. Gelukkig zijn veel mensen en organisaties bezig om problemen te signaleren en zichtbaar te maken. Net zoals Jan Koopmans deed.'

Symposium Bijna te laat! Vrijheid herdenken in tijden van Big Data

Met de volgende sprekers: Hanneke Gelderblom - oud-politica, overleefde als Joods kind WOII doordat zij op onderduikadressen werd ondergebracht. Amma Asante - voorzitter Landelijke Cliëntenraad, die opkomt voor mensen die de weg kwijt raken in het doolhof van instanties. Niels den Hertog - predikant, schreef een proef-

schrift over Jan Koopmans. Lonneke van der Velden - onderzoeker bij DATACTIVE en bestuursvoorzitter *Bits of Freedom*.

Donderdag 29 oktober, Noorderkerk, Amsterdam, noorderkerk.nl

'Een goede preek geeft je iets mee'

The best of Preek van de Leek Amsterdam gebundeld

Wilfred Scholten

Ruim 40 preken van leken heeft *Trouw*-redacteur Nico de Fijter gelezen. Daaruit maakte hij een selectie van de tien 'beste'. Het zijn stuk voor stuk preken die de tand des tijds uitstekend hebben doorstaan. Sterker nog, in deze coronatijd zijn sommige lekenpreken actueler dan ooit. Ze worden gebundeld in een uitgave die dit najaar in de boekhandel ligt, in de aanloop naar de elfde editie in november.

Het was een idee van uitgeverij Walburg Pers om ter gelegenheid van alweer tien edities van het succesvolle project de meest boeiende preken te publiceren. Preek van de Leek begon in Amsterdam, als een idee van de protestantse stadspredikant Abeltje Hooenkamp en dominee Henk Leegte van de Doopsgezinde Kerk.

Persoonlijk verhaal met visie op de wereld

Het Amsterdamse evenement werd een traditie, het concept is inmiddels overgenomen door diverse kerken elders in het land. Nico de Fijter, chef religie &

Actrice Nazmye Oral was een van de voorgangers van Preek van de Leek.

filosofie van *Trouw*: 'Het succes ervan is denk ik dat zoveel leken creatief met de Bijbel aan de slag gingen. Uit de vele preken die ik las, bleek maar weer eens hoe ongelooflijk rijk dat boek is, of je nu gelovig bent of niet.'

Rijke mix van preken

De Fijter, een kenner van taal en religie, is opgegroeid met het aanhoren en lezen van preken. Als domineeszoon zat hij verplicht vooraan in de kerk en als vakantiebaantje typte hij op

z'n twaalfde enkele honderden met de hand geschreven preken van zijn vader uit. Dus enige kennis van de opbouw van een preek heeft hij wel. Waar hij bij de samenstelling van het boekje speciaal op lette? 'Of het een prettig lees-

bare tekst was. Want een op de kansel uitgesproken preek is toch anders dan een preek op papier. Dat was een belangrijk criterium.' Daarnaast vindt hij dat een goede preek het persoonlijke, kwetsbare verhaal van de leek combineert met een visie op de wereld en het leven. 'Een preek heeft in de volksmond niet per se een positieve connotatie.

Leken gingen creatief met Bijbel aan de slag

Maar ik vind dat een preek wel degelijk een boodschap moet bevatten. Dat het een beroep doet op de kerkgangers, je moet iets meekrijgen.' Zo ontstond een rijke mix van preken van de afgelopen tien edities, van bekende Amsterdammers, mannen en vrouwen, politici, kunstenaars. Een paar lekenprekers die de bundel hebben gehaald, wil hij alvast noemen, zoals Sigrid Kaag, Eberhard van der Laan, Stef Bos en Gerdi Verbeet. Anderen moeten nog toestemming geven. Wat de meest gebruikte Bijbeltekst was? Nico hoeft niet lang na te denken: de barmhartige Samaritaan, vooral geliefd bij politici. 'Wie is mijn naaste?' Dat is toch de centrale vraag in de Bijbel.

De bundel met tien preken uit tien edities Preek van de Leek Amsterdam is een uitgave van Walburg Pers en is vanaf begin november te koop in de boekhandel en online. Prijs: circa € 12,50.

walburgpers.nl

Een vreemdeling te gast

'Team KerkBed regelt tijdelijke logeerplekken'

Janneke Donkerlo

Team KerkBed regelt tijdelijke logeerplekken. Vooral ongedocumenteerden maken hier gebruik van. Volgens Rieta van Staalduine is dat goed te doen. 'Je levert een beetje privacy in, maar niet meer dan bij andere logees.'

Toen bij de Muiderkerk een hulpvraag binnenkwam voor onderdak van een Iraanse vader en zijn zoon, aarzelde Rieta van Staalduine (66) geen moment. Ze fietste naar huis om te overleggen met haar man Wilken Veen. Al snel kwamen ze tot het besluit: 'We hebben plek genoeg, dus we doen het.' De opvang zou eerst tien dagen duren, werd verlengd tot drie weken en uiteindelijk zijn de logees tot begin februari 2020 gebleven.'

Lopend naar Nederland

Eerst wilden Rieta en haar man het tweetal elk een eigen kamer geven. Dan hadden ze ook wat privacy, dachten ze. Maar vader en zoon kozen voor een kamer en sliepen zelfs bij elkaar in bed. Zo wisten ze altijd waar de ander was. 'Mijn man en ik realiseerden ons toen pas hoe vanzelfsprekend het is dat wij ons altijd veilig voelen.'

Ze brachten een mooie sfeer in huis

Het jongetje had eerder angstaanvallen gehad; gelukkig is dat na verloop van tijd minder geworden.' Vader en kind vluchtten drie jaar geleden uit Iran. In 2018 vroegen ze asiel aan in Slovenië.

Daar waren ze weliswaar veilig voor het Iraanse bewind, maar de vader zag er geen toekomst voor zijn kind. In zeventig dagen tijd zijn ze toen naar Nederland gelopen. Maar omdat ze in Slovenië al asiel aangevraagd hadden, konden ze pas na anderhalf jaar illegaliteit in Nederland opnieuw asiel aanvragen. In de tussentijd hadden ze geen recht op werk, woning of inkomen. Het kind mocht naar school, maar daar hield het dan ook mee op.

Keurige gasten

Alleen de naaste burens had Rieta ingelicht, want ze wilde niet teveel ruchtbaarheid geven aan de opvang. 'Ze waren tenslotte nog steeds illegaal. Als ze "ontdekt" werden, zouden ze teruggestuurd worden. Toen ze een keer in onze afwezigheid een week op ons huis pasten, werden er wel wat vragen gesteld in de buurt. Gelukkig was dat verder geen probleem. En bij het Wereldhuis konden we altijd terecht met vragen, bijvoorbeeld wat we moesten

doen toen de vader medische hulp nodig had voor zijn pijnnaanvallen, die een gevolg waren van gebeurtenissen in Iran.' Vader en zoon waren keurige gasten. Ze noemden Rieta en Wilken vanaf het begin opa en oma. De eerste tijd sliepen ze veel, want ze waren hondsmoe. Natuurlijk waren er ook nadelen: 'We moesten de badkamer delen. Ook was het brood weleens eerder op dan ik had gedacht. Maar ze brachten ook een mooie sfeer in huis. Iraniërs hebben een poëtischer taalgebruik. Dat merkten we bij het bidden aan tafel. Toen ik voor vader een ov-kaart had geregeld (wat voor een Nederlander al een hele toer is), appte hij mij: "Ik kus je handen".'

Jezelf blijven

Overdag ging het jongetje naar school in Zuidoost. Zijn vader bracht en haalde hem. Verder volgde de vader een online talencursus en hij maakte zich verdienstelijk met allerlei klusjes. In Iran was hij onderhoudsmonteur geweest van

bekende westerse merken. Hij repareerde een fiets, lamp, afzuigkap en wasmachine. Ook voor de scheefgezakte schutting van het echtpaar had hij een oplossing.

Mensen die ook tijdelijke opvang willen bieden, raadt Rieta aan om vooral jezelf te blijven en daarbij goed je grenzen te bewaken. 'Toen onze kleinzoon een keer klaagde dat het Iraanse jongetje iets wilde waar hij geen zin in had, vertelde ik dat hij ook "nee" mocht zeggen. Gasten moeten zich natuurlijk wel aanpassen. Wij wilden bijvoorbeeld niet dat er gerookt werd in huis.' Voor mensen met een huurhuis is het niet raadzaam om mee te doen met KerkBed in verband met huurtoeslag, aldus Rieta. Maar dat hoeft niemand te weerhouden om toch iets te doen: 'Buddy's die mensen gewijs maken, zijn ook altijd welkom.'

Meer informatie over Team Kerkbed via: kerkbed@gmail.com

Kunstenaars verbeelden een nieuwe aarde

Tentoonstelling Bijbels Museum in Westerkerk

Els van Swol

Kunstenaars vertolken hun visie op een nieuwe hemel en/of nieuwe aarde. In een unieke tentoonstelling van het Bijbels Museum in de Westerkerk zijn twaalf kunstwerken te zien.

'Het Bijbels Museum gaat verder. Ons pand in Amsterdam is voorgoed dicht. Onze collecties zijn overgedragen aan collega-erfgoedinstellingen. Onze tentoonstellingen reizen door Nederland.' Dat staat in een recente nieuwsbrief van het Bijbels Museum. Het eerste project na de sluiting heet Nieuwe Aarde (zie kader). We vragen Carolien Croon, directeur van het Bijbels Museum, naar de achtergronden.

Is deze oproep voor kunstwerken een voorbeeld van de weg die het museum buiten de muren van het gebouw aan de Herengracht gaat inslaan?

'Ja zeker. We zijn al drie jaar met tentoonstellingen onderweg door het land. Meestal presenteren we nieuw werk, vaak in opdracht van ons gemaakt. Het fenomeen "kunstwedstrijd" is door het Bijbels Museum in het verleden vaak toegepast. Maar deze tentoonstelling vindt voor het eerst niet meer in het eigen museum plaats. Dit is de eerste samenwerking

met de Westerkerk. Een prachtige en toegankelijke plek om te mogen presenteren.'

Het project gaat vergezeld van een tekst uit het Bijbelboek Openbaring, over een nieuwe hemel en een nieuwe aarde. Er wordt gevraagd naar kunstwerken die mensen troost bieden en inspireren om zich te richten op en bij te dragen aan deze nieuwe wereld. Zijn er ook inzendingen die kiezen voor een tegenovergestelde insteek? Bijvoorbeeld waarin wordt uitgegaan van het idee dat COVID-19 deel zou uitmaken van de eindtijd? En hoe gaat de jury daar mee om?

'Gelukkig zijn kunstenaars eigenzinnig en zijn er zeer diverse inzendingen. Een deel komt in de verbeelding niet voorbij de anderhalvemeter-samenleving, in enkele kunstwerken is een dystopie of een onzekere toekomst verbeeld. Het merendeel is in de basis hoopgevend: een nieuwe aarde is bereikbaar als de mens echt durft te veranderen. Dat vind ik mooi. De commissie probeert recht te doen aan verschillende visies op de toekomst en neemt daarin niet alleen positieve toekomstbeelden mee.'

Waar gaan de twaalf kunstwerken die in de Westerkerk te zien zijn na afloop van de tentoonstelling naar toe?

'Deze unieke tentoonstelling komt maar op een plek: in de Westerkerk. De kunstwerken gaan dus na de tentoonstelling terug naar de kunstenaars. Nog meer reden om de tentoonstelling te gaan zien!'

Een ark voor de ziel

Middelste doek van het drieliuk *The hereafter*, Francine Steegs

Utopie of dystopie?

Pangoled in its natural habitat, Margriet van Breevoort

Tot de ruim 260 inzenders behoort Margriet van Breevoort. Zij zond *Pangoled in its natural habitat* in. De pangolin staat bekend als het meest illegaal verhandelde dier ter wereld, waardoor het met uitsterven wordt bedreigd. Ergens in de toekomst slaagt deze pangolin erin zich aan de bedreigingen aan te passen en ondergaat het een technolo-

gische evolutie. Hij wordt *pangoled*. Zijn schubben hebben plaatsgemaakt voor duurzame ledlampen die aan en uit flikkeren om vijanden af te schrikken.

Dit beeld is het eerste in een nieuwe serie werken die een karikaturale schets van de toekomst weergeven, waarin de grens tussen natuur en technologie niet meer

bestaat. In deze nieuwe wereld heeft de natuur zich aangepast aan de mensheid en aan zijn 'bijproducten'. Technologie wordt de bodem en het voedsel voor nieuw leven en is zo een inherent onderdeel van het leven op aarde.

Bij de pangoled is de grens tussen natuur en technologie opgeheven. Zit in dit kunstwerk ook dezelfde dubbelslag verscholen die in de coronapandemie zit? Het besef dat wij onderdeel zijn van de natuur én de les dat door te minderen (minder of geen vlees eten bijvoorbeeld) dieren kunnen overleven en zich zouden kunnen aanpassen aan de nieuwe werkelijkheid?

Margriet van Breevoort: 'Uiteindelijk zijn wij als menselijke soort ook gewoon onderdeel van de natuur. Alle technologie om ons heen bestaat uit tools om te kunnen overleven in de "natuur", net als apen tools gebruiken en vogels nesten bouwen. Alleen hebben wij ons in zoverre ingekapseld in die technologie dat het "natuurlijke" in de klassieke zin van het woord, zoals bomen, dieren en bergen, niet meer voorkomt in onze directe leefomgeving. Technologie wordt bijna een soort nieuwe natuur die, door de snelheid waarmee die ontwikkeld wordt, niet bij te benen valt door de dierenwereld. Pas wanneer deze eindeloze drang naar vooruitgang stopt, zullen dieren kunnen mee-evolueren. De pangoled komt uit zo'n toekomst, maar of dit een utopische of een dystopische is, is nog maar de vraag.'

margrietvanbreevoort.com

Op de *longlist* van de inzendingen voor het project *Nieuwe Aarde* staan diverse kunstwerken die de aandacht trekken. Een daarvan is *The hereafter* van Francine Steegs. Met dit recente werk verbeeldt zij een verlaten wereld, een onbekend en mysterieus continent.

Het werk geeft een verlaten, tijdloze wereld weer. Pal na de schepping of na een ramp. Moet de mens nog wortelen, zijn identiteit vinden of zijn de bootjes als een ark die de mensen redt?

Francine Steegs: 'Dat zijn vragen die ik als kunstenaar niet kan beantwoorden. De exacte betekenis van dit werk staat niet vast en wordt mede bepaald door de context van de beschouwer. Met het drieliuk wil ik sowieso liever vragen opwerpen dan antwoorden geven. Ik maakte het werk nog voor de corona-

crisis, toen we (nog) in de ban waren van de klimaatverandering en van de vluchtelingenproblematiek.

De aangrijpende beelden van bootvluchtelingen in nood waren het oorspronkelijke uitgangspunt van dit werk. Gaandeweg in het creatieproces veranderden de dobberende bootjes in iets universeels, een soort arken voor de ziel. Ik ging mijmeren over de aarde die wij nalaten, over de tijd, de vergankelijkheid, het onvatbare van de gedachte over de eeuwigheid en ik fantaseerde over een fictieve wereld waaruit weer iets nieuws kan ontstaan. Aan de kijker de vrijheid zich mee te laten voeren in dit fictieve, troostrijke universum en te mijmeren over "een ark voor de ziel".'

francinesteegs.nl

Project Nieuwe Aarde

Het Bijbels Museum deed in samenwerking met *The Turn Club* en de Westerkerk een oproep aan in Nederland woonachtige kunstenaars, dromers en ontwerpers om te komen met visioenen van een nieuwe aarde en/of een nieuwe hemel. De titel van dit project is *Nieuwe Aarde*. De titel is gebaseerd op een tekst uit het Bijbelboek *Openbaring*: 'En ik zag een nieuwe hemel en een nieuwe aarde. Want de eerste hemel en de eerste aarde waren voorbij gegaan en de zee was niet meer.'

Een commissie onder voorzitterschap van advocaat en politicus Don Ceder bepaalde welke kunstwerken op de website nieuweaarde.nu werden geplaatst en welke twaalf gepresenteerd worden op de tentoonstelling.

Wilt u zien welke twaalf kunstwerken gekozen zijn? Bezoek dan de tentoonstelling *Nieuwe Aarde* van 31 oktober t/m 28 november 2020 in de Westerkerk in Amsterdam (onder voorbehoud van coronamaatregelen).

nieuweaarde.nu

Zorgboerderij in Amstelveen

Nieuw project van de Protestantse Diaconie Amsterdam

Iris Stekelenburg-van Halem

Hanneke van Bezooijen (41) is sinds 1 mei jl. de nieuwe directeur van de Protestantse Diaconie Amsterdam. Paul van Oosten draagt na 23 jaar zijn leiderschap over, maar blijft nog bij een paar projecten betrokken, waaronder de zorgboerderij in Amstelveen met Marten Verdenius als boer.

Hanneke: 'Ik heb nooit gedacht dat ik nog eens directeur zou worden. Dat soort dingen komen op mijn pad, al komt het me niet aanwaaien. Die titel zegt me niet zoveel, maar ik kan nu meer de richting bepalen en dat is een prachtige uitdaging. De plek die de Diaconie in de stad inneemt vind ik heel waardevol, met projecten als het Wereldhuis, de Sociale Kruidenier, het Wijkopbouwwerk en het Straatpastoraat. In de ontmoeting met mensen leren we veel over hoe zij de stad beleven. Hoe ervaar je de richtlijnen van zoveel mogelijk thuis blijven en 1,5 meter afstand in acht nemen als je geen huis hebt en 's nachts in een slaapzaal of een struik ligt? De kunst is om steeds met andere ogen naar onze omgeving te kijken en ons te verwonderen. Welke mogelijkheden zien we en waar kunnen we iets betekenen?'

Biologische producten

Marten Verdenius (30) vult aan: 'Zo heeft de Diaconie veel eettafelprojecten in de stad. Daar willen

Marten Verdenius (boer): 'Hier ligt de nadruk op vaardigheden en niet op beperkingen.'

we met biologische producten werken, duurzaam inkopen, maar dat is duur. Dus wat is er mooier dan hiervoor zelf te zorgen op een boerderij? Paul van Oosten kwam al rond 2001 met het plan voor een zorgboerderij waar mensen een dagbe-

steding vinden voor wie dat in de "gewone" maatschappij lastiger is.' Marten was naast zijn studie Milieukunde, vrijwilliger bij het Wereldhuis en Kerk & Buurt en werkte samen met Paul van Oosten het plan voor de zorgboerderij uit. Marten is daar nu

boer. Hij is ook de enige ventende melkboer in Amsterdam met zijn bedrijf Moma, dat zeker een plek binnen de boerderij krijgt. De koopovereenkomst van het pand en de grond in de Bovenkerkervolder in Amstelveen is onlangs getekend! Marten woont met zijn vrouw en kindje van vier maanden in een woonunit naast de oude boerderij die gesloopt wordt en waar een nieuwe boerderij komt.

Oogsten als gezamenlijke activiteit

Een vak leren

'Het houden van 30 koeien, 250 kippen, 30 schapen en het verbouwen van heel veel groente is het plan', vervolgt Marten. 'Ruim 50 mensen, verspreid over verschillende dagen, kunnen hier over enige tijd hun bijdrage leveren op een wijze die bij hen past, zich ontwikkelen, een vak leren. Hier ligt de nadruk op vaardigheden en niet op beperkingen. Maar mensen kunnen bijvoorbeeld ook helpen oogsten als gezamenlijke activiteit vanuit de kerk en buurt. Zo willen wij graag omgaan met de aarde en met elkaar. Ik zou deze gastvrije hoeve graag De Meent noemen. Meent betekent weidegrond in gemeenschappelijk bezit, als tegenhanger in een wereld waarin zoveel om particulier bezit draait. En het is de naam van de dichtstbijzijnde metrohalte!'

diaconie.org

'Haal geld en kerk uit de taboesfeer'

Kerkrentmeester Leo Endedijk: 'Geld nalaten aan de kerk is nog niet zo gebruikelijk'

Mirjam Nieboer

Geld nalaten aan de kerk. Anders dan bij goede doelen is het niet zo gebruikelijk. Dat komt vooral omdat we het er niet over hebben, zegt Leo Endedijk, kerkrentmeester van de Thomaskerk en vanuit zijn werk in de erfgoedsector expert op het gebied van fondsen en subsidies.

'We zijn opgegroeid met het idee dat praten over geld *not done* is en al helemaal niet over wat je weggeeft. Laat de linkerhand niet weten wat de rechterhand doet. Dat is jammer, want door er met elkaar over te praten scherp je je mening en breng je elkaar op ideeën.' Haal het thema geld in kerkelijke kring uit de taboesfeer, is het devies van Leo Endedijk.

We spreken elkaar in de Thomaskerk op een vrijdag in juli. Voor de foto bij het artikel poseert Leo in de fraaie kerkzaal. Zoals op veel plekken in Amsterdam komt het kerkbezoek hier weer voorzichtig op gang, met inachtneming van de 1,5 meter-maatregel. Koster Roelf Koning laat niets aan het toeval over. De opstelling voor zondag staat al klaar, met over de ruimte verspreid zo'n 60 stoelen met daarop de liturgie. 'Ik ervaar een grote onderlinge

Leo Endedijk, kerkrentmeester van de Thomaskerk.

betrokkenheid in onze wijkgemeente', zegt Leo. 'Dat merk je in coronatijd nog eens extra. Je probeert elkaar zo goed mogelijk vast te houden en te steunen. De stream van de viering trekt meer bezoekers dan er normaal op zondag komen. In het leven van veel gemeentelieden speelt de kerk een belangrijke rol.'

Geld oormerken

Dat zie je ook terug in het geefgedrag. 'Goede doelen zouden hun handen dichtknijpen met wat onze leden gemiddeld aan Kerkbalans geven. Daar komt bij dat veel leden zich ook nog eens als vrijwilliger inzetten voor hun kerk. In dat licht is het niet zo vreemd om bij het opmaken van het testament te denken: ik heb al zo veel aan de kerk gegeven, het is mooi geweest.' Toch kun je het ook anders benaderen, vindt Leo. 'Net als bij goede doelen kun je ook voor de kerk het geld oormerken. Misschien is er in de wijkkerk een concrete bestemming die je aanspreekt, iets dat je heel belangrijk vindt.' Als voorbeeld noemt hij het tienerwerk. 'Het kan een mooie gedachte zijn dat dit dankzij jouw nalatenschap of legaat ook na jouw dood doorgaat. Dat de kerk er ook zal zijn voor de generaties die na jou komen.' Andere voorbeelden zijn de instandhouding van het orgel, kunst en muziek in de kerk of juist een diaconaal doel. 'Wat vind je jouw steun waard en welke mogelijkheden zijn er? Het is goed om het daarover te hebben met elkaar.'

Niet dom

Wat bij het thema geld vaak ter sprake komt, is het vermogen van de kerk dat onlangs nog ter discussie stond in *Trouw*. Ook dat is vooral een kwestie van bespreekbaar maken en uitleggen, vindt Leo. 'Grote doelen als KWF Kankerbestrijding hebben ook een groot vermogen. Maar de gever is heus niet dom. Als je laat zien dat je met dat vermogen de organisatie in stand kunt houden waardoor iedere euro die je geeft naar het doel zelf gaat, begrijpt je donateur dat best.' Ook de Protestantse Kerk Amsterdam bekostigt het kerkelijk bureau en het stedelijke programma uit het rendement op het vermogen.

Daarnaast is voor de komende jaren een deel van het vermogen apart gezet om in kerkvernieuwing te kunnen investeren. Zo kun je het vermogen voor je organisatie laten werken', legt Leo uit. Maar de kleinere projecten in de wijkkerk vallen daar niet direct onder en die kunnen ook of juist van grote betekenis zijn voor de wijkgemeente of voor de buurt. 'Op wijkkerkniveau zijn we aangewezen op de vrijgevigheid van onze leden. En dat is misschien toch iets om over na te denken als je je testament opmaakt.'

Neem voor meer informatie en bij vragen over het thema 'nalaten aan de kerk' contact op met het kerkelijk bureau, Yvonne Teitsma, tel. 020-5353700, info@protestantsamsterdam.nl

'Elke open ontmoeting is een geschenk'

Paul Visser bouwde tien jaar aan een herberg in de Jordaan

Harmen Brethouwer

'Een roep waar hij niet omheen kon.' Zo omschrijft Paul Visser de missionaire opdracht van de Noorderkerk. Zijn taak in de Jordaan bleek hem naadloos te passen. Nu vertrekt hij naar de Maranathakerk in Rotterdam.

Tien jaar geleden, rond de tijd van zijn beroeping, werd Visser geïnterviewd door *Trouw*. 'De journalist begon: "Dus u bent van de Gereformeerde Bond?" Ik antwoordde dat ik allereerst van Christus ben. Als je niet Zijn handen, voeten, ogen, oren en mond hebt, dan mag je alle etiketten van mij houden. Ik heb een afkeer van labels. Dan sta je niet meer open om naar de ander te luisteren.' Die houding is terug te voeren op Vissers persoonlijke verhaal. 'Ik had net zo goed niet kunnen geloven. Het is voor mij niet vanzelfsprekend. Dat geeft me begrip voor ongeloof, zoeken en vragen. God lijkt op het eerste gezicht meer afwezig dan aanwezig in Amsterdam, maar ik ontdekte dat Hij steeds weer opduikt in de levens van mensen.'

Fier en frank

Mede daarom zette Visser de Noorderkerk vanaf het begin neer als een 'open orthodoxe' kerk. Die woorden lijken misschien tegenstrijdig, zegt hij, maar horen bij elkaar. 'Orthodox staat voor mij voor geworteld zijn in Christus. Die houding kan niet gesloten zijn, want het

Ds. Paul Visser neemt afscheid van Mokum.

hart van God staat wagenwijd open. Het gaat in de Bijbel altijd over de wereld, niet over een klein clubje mensen.' Vissers kijk op kerk-zijn paste bij de visie van de kerkenraad. De Noorderkerk wilde een gemeente zijn die - verankerd in de gereformeerde traditie - een open, fiere en franke plek inneemt. Die niet aan de zijlijn staat, maar een bijdrage levert. Na een periode van crisis door vergrijzing en een terugloop in bezoekers, was er veel werk aan de winkel. Visser ervoer veel ruimte vanuit de kerkenraad om het tij te keren. Dat deed hij door de Noorderkerk open te stellen voor iedereen.

De kerk als herberg

Visser: 'Ook de bijbelklassen brachten zegen. Meerdere deelnemers deden belijdenis en werden gedoopt. Er kwamen ook veel mensen voorbij die een poosje meededen of met wie ik sprak en die weer doorliepen. De Noorderkerk is een herberg in de Jordaan. Je kunt daar even blijven of zo vaak komen als je wilt, maar je bent niet verplicht om er te wonen. Soms dacht ik wel: waar doe ik het allemaal voor? Als zaaier wil je natuurlijk ook oogsten. Ik heb dat leren loslaten. Elke open en eerlijke ontmoeting is een geschenk. Daarna is het aan de Geest om verder te werken.' De laatste paar jaar hielp ook collega-predikant Johan Visser een vruchtbare voedingsbodem te leggen in de Jordaan.

Het hart van God staat wagenwijd open

Gods karakter zichtbaar

'We wilden van de kerk een gastvrij huis maken, waar we mensen welkom heten en hun vertrouwen winnen.' Het Huis voor de Ziel was geboren, net als BijbelTalk, de Ladies High Tea en andere pioniersprojecten. Visser: 'De high tea kreeg een bijna sacramenteel karakter. Er werd iets zichtbaar van Gods karakter, mede dankzij de korte gedichtjes van mijn vrouw Tine die zij bezoekers meegaf. Bij de interviewreeks God op de Gracht met bekende en herkenbare Amsterdammers, zag je dat Hij wel degelijk aanwezig is in de grachtengordel.'

Tweevoudige roeping

Sommige dingen in de Noorderkerk zullen nu veranderen, maar veel blijft bij het oude. Visser: 'Samen met Johan zal de gemeente invulling blijven geven aan onze tweevoudige roeping: toegewijd zijn aan God en toegewend zijn naar de wereld. Er ligt een goede basis en er zijn plannen voor een opvolger.' Zelf zit hij ondertussen allesbehalve stil. Via OMG - een online initiatief van Huub Verweij, directeur TV Academy - delen Visser en anderen wat binnen de muren van de verschillende kerken geloofd en beleefd wordt. 'Ik leg in filmpjes voor een breed publiek uit wat voor ons heilig is. Ik blijf de verbinding zoeken, want wat ik over God ontdekt heb, is niet slechts voor een paar mensen weggelegd.'

noorderkerk.nl

'Een kerkblad voor de hele stad'

Afscheid hoofdredacteur van *Kerk in Mokum* Hanna van Dorssen

Mirjam Nieboer

Hanna van Dorssen neemt afscheid als hoofdredacteur van *Kerk in Mokum*. Ze is als parttime predikant beroepen in Koog aan de Zaan. Gelukkig blijft ze ook nog behouden voor Amsterdam als interim-predikant van de Keizersgrachtkerk.

Tien jaar geleden, toen Hanna op het kerkelijk bureau van de Protestantse Kerk Amsterdam kwam, was er weinig geregeld op het gebied van communicatie. Je had *Horizon*, een intern gericht kerkblad voor Amsterdam en Amstelveen. Hanna wilde iets maken voor een breder publiek. Zo ontstond *Kerk in Mokum*, magazine voor kerk en samenleving. 'Toen ik op een gegeven moment in de koffiehoeke van de HEMA in de binnenstad iemand *Kerk in Mokum* zag lezen, wist ik dat mijn plan geslaagd was.'

Pioniers

Een jaar lang werkte ze aan de formule van het nieuwe blad, in een kleine redactie met onder meer Ad van Nieuwpoort en Julia van Rijn. 'We voelden ons pioniers', herinnert Hanna zich. 'Het was een spannende tijd en best een uitdaging. Hoe maak je het nieuws van de kerk aantrekke-

Hanna van Dorssen was 10 jaar hoofdredacteur van *Kerk in Mokum*.

lijk voor een breed publiek? En dan ook nog eens in Amsterdam, waar toch al zo veel loos is. Een gouden greep bleek de keuze om met professionele journalisten te gaan werken. Het A3-formaat gaf de uitstraling van een krant, van actualiteit. Hanna herinnert zich nog goed het eerste num-

mer. Het interview met toenmalig burgemeester Job Cohen op de voorkant zette de toon voor een magazine dat tot op vandaag succesvol een brug slaat tussen de kerk en het Amsterdamse publiek. De bladformule wordt streng bewaakt. Hanna: 'Bij het bepalen van de inhoud kijken we stevast van

buiten naar binnen. We volgen daarbij de hartslag van de stad. We willen niet alleen oog hebben voor onszelf, maar ook voor andere geloofsgroeperingen en initiatieven in de stad. Kerkelijke taal en afkortingen mijden we. Goed beeld is steeds belangrijker geworden. De meeste foto's die we nu publiceren, zijn gemaakt door professionele fotografen. Alleen door hier bij ieder nummer weer heel kritisch op te zijn, houden we het blad interessant voor onze leden en voor mensen buiten de kerk.'

Kleurrijk visitekaartje

Vijf keer per jaar verschijnt *Kerk in Mokum* in 'dikke' vorm met tal van interviews, artikelen en columns. De andere vijf keer gaat er een 'dun' nummer met agenda en uitladder naar de 4.000 vaste abonnees. Per editie vinden 2.000 losse nummers hun weg naar de lezer via de wijkkerken en via bakken op publieke locaties, zoals het stadhuis en de Openbare Bibliotheek Amsterdam. Waar is Hanna, terugkijkend op een decennium van *Kerk in Mokum* het meest trots op? 'Het lukt ons om op een toegankelijke manier te laten zien wat de kerk allemaal doet. De inhoud is luchtig, maar zeker niet oppervlakkig. *Kerk in Mokum* laat zien dat we ondanks onze gemarginaliseerde rol toch van betekenis zijn voor de stad.' Haar wens voor de toekomst: 'Ik hoop dat *Kerk in Mokum* ondanks de toenemende digitalisering niet digitaal wordt en dat het ons kleurrijke visitekaartje blijft dat het nu is.'

David Bom (21) studeert theologie aan de Vrije Universiteit. Sinds februari woont hij met nog acht studenten in de Amstelrank, een voormalig Bestedelingen-huis aan de Nieuwe Herengracht. Allemaal doen zij vrijwilligerswerk. David werkt voor De Kwekerij, een pioniersplek voor millennials die ruimte wil faciliteren om samen levenswijsheid te ontdekken en in de praktijk te brengen. Hij bezoekt verschillende kerken in Amsterdam, maar heeft op dit moment geen behoefte aan een vaste gemeente.

'Afgelopen jaar heb ik eerst een paar maanden meegedraaid in het team van Citykerk, dat onder andere *stand up-theology*-avonden verzorgt: theaterachtige avonden over een relevant Amsterdams onderwerp, met een theologische invalshoek. Voor de editie over drugs help ik mee met het aanleveren van informatie. Ik ging op zoek naar hoe dit onderwerp een rol speelt in Amsterdam en leverde input voor de spirituele draai. In januari ben ik begonnen bij De Kwekerij. Ik geef 'bloeklassen', een soort interactieve workshops waarin we het gesprek willen aangaan over onderwerpen zoals rust, vriendschap en liefde. Daarbij willen we de eventueel aanwezige pijn bij dat onderwerp boven tafel krijgen, maar ook mogelijkheden en hoopvolle perspectieven belichten. In coronatijd moest dat digitaal via Zoom. In september hopen we weer bij elkaar te komen. Daarnaast heb ik samen met teamlid van De Kwekerij Anouk Zwaan een maandelijkse boekenclub opgezet. Daar hebben we het natuurlijk over de inhoud, maar ook over hoe je je persoonlijk verhoudt tot het onderwerp van het boek. Zo hebben we onder mijn bezieling *De meeste mensen deugen* en *Nacht-trein naar Lissabon* besproken. Ik doe vrijwilligerswerk omdat ik niet alleen met mijn hoofd bezig wil zijn; ik wil in de praktijk het gesprek aangaan met mensen met een christelijke of niet-christelijke achtergrond. Een goed gesprek voeren waarin we samen kunnen zoeken, delen en ontdekken, daar gaat mijn hart sneller van kloppen.'

Baukje Bos-Burggraaff

HART & ZIEL

COLUMN

Het verhaal gaat door

Margrietha Reinders
Buurtdominee in Betondorp

Reageren? Mail naar
redactie@protestantsamsterdam.nl

Met rode oortjes lees ik, zo oud als ik ben, in een prachtig boek met bonte verhalen en mooie plaatjes. Het sleept me helemaal mee en ik kan niet stoppen met het omslaan van de mooi bedrukte pagina's vol grote, gulle letters. Wat een feest om te lezen!

Het is de kinderbijbel *Woord voor Woord* van kinderboekenschrijver Karel Eykman en tekenaar Bert Bouman. Met een voorwoord van Aart Staartjes. In onze boekenkast staat een stukgelezen exemplaar. Maar deze is nieuw; ik kan niet wachten tot ik eruit kan lezen aan mijn piepjonge kleinkind en hem de levendige

afbeeldingen aanwijzen van Mozes en Gideon en David en Ruth.

Zonder te evangeliseren, tekende Karel Eykman in moderne taal vol humor en herkenbare alledaagsheid de eeuwenoude verhalen op. Hij richtte zich in de eerste plaats tot kinderen die nog nooit Bijbelverhalen gehoord hadden en maakte van de kinderbijbel een ongelooflijke bestseller. Veel gelovigen waren niet zo blij: ouderlingen, dominees, pastoors en verontruste kerkgangsters schreven boze brieven tegen deze al te vrijmoedige behandeling van de Heilige Schrift. Maar ontelbaar veel kinderen hebben de schitterende

verhalen uit het Oude en Nieuwe Testament door dit unieke boek leren kennen.

Heel veel mensen van nu hebben van deze verhalen geen weet en de wijsheid die erin meegegeven is, wordt niet doorgegeven. Wat is dat ongelooflijk jammer. Hoe kan Amsterdam, ooit het Mokum aan de Amstel, groeien en bloeien zonder de spiegel die de oeroude joodse verhalen ons voorhoudt? Ook het evangelie komt immers uit de joodse geschiedenis voort. Laten we niet opgeven om onze kinderen te blijven voorlezen en doorvertellen uit het wonderbare passievolle en menselijke avonturenboek dat de Bijbel is. Het verhaal gaat door!

Colofon

Kerk in Mokum maandblad
September 2020,
jaargang 11, nummer 7

Protestantse Kerk Amsterdam
Nieuwe Herengracht 18
1018 DP Amsterdam

Hoofdredactie:
Mirjam Nieboer

Eindredactie agendakatern:
Baukje Bos-Burggraaff

Bureau redactie: Iris Stekelenburg,
abcredactie.nl

Contact:
redactie@protestantsamsterdam.nl
of 020 53 53 700

Aan dit nummer werkten mee:
Harmen Brethouwer, Janneke Donkerlo,
Margrietha Reinders, Wilfred Scholten,
Iris Stekelenburg, Els van Swol

Abonnement: Een abonnement opgeven
of opzeggen doet u via abonnementen@protestantsamsterdam.nl of 020 53 53 700 (9.00 uur-17.00 uur). Eenmaal per

jaar wordt u uitgenodigd een vrijwillige bijdrage te betalen. Rek.nr. NL68 RABO 0373 7414 80 t.n.v. Protestantse Gemeente te Amsterdam inz. Kerkblad

Verschijningsfrequentie: *Kerk in Mokum* verschijnt 10x per jaar, 5x als blad van 14 pagina's en 5x als agenda van 6 pagina's. Het volgende nummer komt uit op 13 oktober 2020.

Vormgeving: Studio Edens, Amsterdam
Druk: Vellendrukkerij BDU, Barneveld

Protestants020

ProtestantseKerkAmsterdam

protestantsamsterdam.nl

protestantse kerk
amsterdam

Pleisterplaats voor de ziel